

Paragraaf 7 Financiering

Inleiding

Bij de financieringsparagraaf gaat het om de wijze waarop de gemeente benodigde geldmiddelen aantrekt en (tijdelijk) overtollige geldmiddelen wegzet. De financieringsparagraaf in begroting en jaarrekening is, in samenhang met het Financieringsstatuut, een middel voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie en om deze transparant te maken.

Aan de bepaling van het financieringsbeleid van gemeenten is een aantal randvoorwaarden verbonden. Deze randvoorwaarden zijn vastgelegd in de Gemeentewet en de Wet financiering decentrale overheden (wet Fido). Op 2 december 2008 heeft het college het huidige Financieringsstatuut vastgesteld en op 7 juli 2009 op een onderdeel geactualiseerd. In de Financiële verordening 2021 zijn de hoofdlijnen van de financieringsfunctie opgenomen.

In het Financieringsstatuut is de beleidsmatige infrastructuur van de financieringsfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten. Het statuut maakt een objectieve en transparante verantwoording vooraf en achteraf mogelijk. In het geldbeheer wordt een belangrijk risico gevormd door het verstrekken van geldleningen. Daarom is dit aan strenge regels gebonden. In lijn met de wet Fido bepaalt het financieringsstatuut dat de gemeente uitsluitend leningen (of garanties) mag verstrekken aan derde partijen op grond van de uitvoering van de publieke taak.

Bij het aantrekken van geldleningen vindt op basis van het statuut een nauwkeurige afweging plaats tussen de financiële positie, de aanwezige leningenportefeuille, een recente liquiditeitsplanning en een actuele rentevisie. De looptijd van de leningen wordt afgestemd op de liquiditeitsbehoefte op langere termijn.

Uitstaande geldleningen (ug)

Per 01-01-2024 heeft de gemeente per beleidsprogramma de volgende leningen uitstaan:

Programma (x € 1.000)	Saldo per 01-01-2024	Aflossing 2024	Rente 2024
Wageningen Sociaal	1.781	64	67
Bestuur en Organisatie	7	1	
Totaal	1.788	65	67

Over de uitstaande leningen wordt in 2024 gemiddeld 3,6% rente ontvangen.

Het verloop van deze uitstaande leningen in de komende jaren is als volgt:

Bedragen x € 1.000	1-1-2024	1-1-2025	1-1-2026	1-1-2027	1-1-2028
Lening ug	1.788	1.721	1.651	1.579	1.504
Rente o.b.v. saldo per 1-1	65	62	60	57	54
Gemiddelde rente	3,6%	3,6%	3,6%	3,6%	3,6%

Ontvangen geldleningen (og)

Per 01-01-2024 heeft de gemeente de volgende langlopende leningen:

Geldverstrekker (x € 1.000)	Hoofdsom	Startdatum	Einddatum	Looptijd in jaren	Rente %	Stand 01-01-2023	Stand 01-01-2024	Stand 01-01-2025	Stand 01-01-2026	Stand 01-01-2027	Stand 01-01-2028
Bank Nederlandse Gemeenten	24.000	15-12-2005	1-12-2031	25	3,775 %	8.640	7.680	6.720	5.760	4.800	3.840
Bank Nederlandse Gemeenten	48.513	1-12-2006	1-12-2036	30	4,720 %	22.639	21.022	19.405	17.788	16.171	14.554
Bank Nederlandse Gemeenten	12.000	31-5-2022	31-5-2062	40	1,964 %	12.000	11.700	11.400	11.100	10.800	10.500

Provincie Limburg	12.000	25-5-2022	25-5-2042	20	1,954 %	12.000	11.400	10.800	10.200	9.600	9.000
Totaal	96.513					55.279	51.802	48.325	44.848	41.371	37.894

Het verloop van deze ontvangen leningen in de komende jaren is als volgt:

Bedragen x € 1.000	1-1-2024	1-1-2025	1-1-2026	1-1-2027	1-1-2028
Lening og	51.802	48.325	44.848	41.371	37.894
Rente o.b.v. saldo per 1-1	1.735	1.605	1.474	1.344	1.214
Gemiddelde rente	3,3%	3,3%	3,3%	3,2%	3,2%

In totaal is de boekwaarde per 1-1-2024 van alle aangetrokken leningen € 51.802.205. De gemiddelde rente van deze leningen bedraagt 3,3%. Voor de erfpachtcontracten die in 2024 worden aangegaan voor de gemeente Wageningen zal het gemiddelde rentepercentage van 3,8% worden gehanteerd. Dat is inclusief een opslag van 0,5% voor debiteurenrisico/administratiekosten (Financiële Verordening artikel 12 lid 4).

Renteontwikkeling en rentevisie

De marktrente voor leningen 10 jaar met een lineaire fixe aflossing is het afgelopen jaar ook fors gestegen naar 3,49% (16-08-2023). Deze bedroeg 1,70% (08-08-2022). Voor 15 jaar vast is de rente per 16-08-2023: 3,52% (was 1,89%) en voor 25 jaar: 3,53% (was 2,00%). De verwachting is dat de wereldeconomie licht zal verslechteren als gevolg van de oorlog in Oekraïne en de haperende economie in China. De hoge inflatie in 2023 zal naar verwachting in 2024 gaan dalen (naar verwachting 3,2%) volgens de ramingen van het CPB in maart 2023. De Europese Centrale Bank heeft uitgesproken dat de rentes de komende tijd hoog zullen blijven. Zowel de korte rente als de lange rente zullen naar verwachting in 2024 tussen de 3,5% en 4% liggen.

Garanties en borgstellingen

Bij aanvragen voor garanties en borgstellingen is naast landelijke wetgeving de Europese wet- en regelgeving van belang. Met name de voorwaarden waaronder staatssteun (ook steun vanuit de gemeente) is toegestaan, zijn van belang. Om voor borgstelling (of subsidiëring) in aanmerking te komen moet worden voldaan aan diverse voorwaarden.

Per 1 januari 2024 is het totaalbedrag aan borgstellingen waar de gemeente in deelneemt 2,392 miljoen euro. Het aandeel van de gemeente in deze borgstellingen is 2,172 miljoen euro.

Naast de hiervoor genoemde borgstellingen staat de gemeente ook borg voor leningen aan toegelaten instellingen voor sociale woningbouw en voor hypotheekleningen wegens particulier woningbezit (achtervang-garanties).

De risico's die hiermee gemoeid zijn, zijn tot een minimum beperkt doordat de primaire garantstelling is ondergebracht bij waarborgfondsen. Zo zijn de borgstellingen aan toegelaten instellingen (woningbouwverenigingen) ondergebracht bij het waarborgfonds sociale woningbouw en de borgstellingen voor hypotheekleningen wegens particulier woningbezit bij het fonds nationale hypotheekgarantie. Op basis hiervan is in het voorjaar van 2012 ingeschat dat het risico op een financieel nadeel voor de gemeente zeer onwaarschijnlijk is. Op dit moment is er geen aanleiding deze inschatting te herzien.

De afgegeven achtervanggaranties zijn als volgt opgebouwd (stand per 01-01-2023):

Schuldenaar (x € 1.000)	Saldo Leningen
De Woningstichting	183.802
Idealis	65.231
Particuliere wooneigenaren	1.609
Totaal	250.642

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar. In de wet FIDO is bepaald dat de gemiddelde netto vlottende schuld, over drie maanden gezien, dit kasgeldlimiet niet mag overschrijden.

Onder de gemiddelde netto vlottende schuld wordt het saldo van de opgenomen leningen met een looptijd korter dan één jaar, de schulden en tegoeden in rekening-courant en contante gelden verstaan. De kasgeldlimiet wordt bepaald door het begrotingstotaal vermenigvuldigd met een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage van 8,5% over het begrotingstotaal.

Berekening kasgeldlimiet (x € 1.000.000)	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Totale lasten	129,9	131,4	133,1	135,7
Kasgeldlimiet (totale lasten x 0,085)	11,0	11,2	11,3	11,5

Het beleid is erop gericht binnen de kasgeldlimiet een schuldpositie aan te houden, omdat de rente op kortlopende middelen in het algemeen lager is dan de rente op langlopende middelen.

De netto vlottende schuld moet op kwartaalbasis binnen deze limiet blijven. Bij een dreigende overschrijding van de kasgeldlimiet gaat de gemeente over tot consolidatie van haar vlottende schuld door het aantrekken van een langlopende geldlening. Bij het aantrekken van langlopende leningen wordt rekening gehouden met de ontwikkeling van de financieringsbehoefte op korte termijn. De gemeente baseert zich bij het aantrekken van leningen op een globale liquiditeitsbehoefte. Dit doen we aan de hand van een jaarlijks terugkerend patroon van de financieringsbehoefte aangevuld met specifieke informatie over grote investeringswerken en/of geldstromen.

Renterisiconorm

Met de renterisiconorm wordt een kader gesteld voor de spreiding van de looptijden van langlopende geldleningen. Het doel hiervan is te komen tot een spreiding van de (mogelijke) fluctuaties in de renterisico's over langlopende geldleningen c.q. de vaste schuld.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de gemeente ruimschoots binnen de wettelijke norm blijft.

Bedragen x € 1.000		Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Berekening renterisiconorm					
A	Begrotingstotaal (totale lasten)	129.857	131.393	133.118	135.692
B	Percentage regeling	0,2	0,2	0,2	0,2
C	Renterisiconorm (A x B)	25.971	26.279	26.624	27.138

Renterisico op vaste schulden					
D	Renteherzieningen op vaste schuld o/g	-	-	-	-
E	Aflossingen	3.477	3.477	3.477	3.477
F	Renterisico (D + E)	3.477	3.477	3.477	3.477
C	Renterisiconorm	25.971	26.279	26.624	27.138
G	Ruimte onder (+) of overschrijding (-) van de renterisiconorm (C - F)	22.494	22.802	23.146	23.661

Liquiditeitsplanning

De wet Houdbare overheidsfinanciën en het schatkistbankieren maken het noodzakelijk een liquiditeitsplanning op te stellen voor de korte en middellange termijn. Deze planning geeft inzicht in het verloop van de ontvangsten en uitgaven op basis van de meerjarenbegroting, de geplande investeringen, de vrijval uit afschrijvingen en de ontwikkeling van de overige activa en passiva van de gemeente. De planning ziet er als volgt uit:

Liquiditeitsbegroting (x € 1.000)	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027

Kasstroom op winstbasis	13.515	8.317	2.693	7.256
Kasstroom uit operationele activiteiten	9.944	8.317	2.693	7.256
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-16.864	-7.725	-10.759	-8.060
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	669	-592	8.066	805
Vrije kasstroom	-6.251	0	0	0

Saldo liquide middelen 1 januari	6.251	0	0	0
Netto kasstroom	-6.251	0	0	0
Saldo liquide middelen 31 december	-0	0	0	0

Bovenstaande liquiditeitsbegroting is opgesteld aan de hand van de indirecte methode en omvat een aantal aannames die in werkelijkheid anders kunnen zijn. Daaronder valt onder meer het verwachte saldo van de liquide middelen per 1 januari, het moment van baten en lasten dat gelijk is gesteld aan het moment van ontvangst en betaling en de verdeling van investeringen over de jaren.

Schatkistbankieren

Eind 2013 is het wettelijk verplichte schatkistbankieren ingevoerd. Schatkistbankieren houdt in dat geld en vermogen niet langer bij bijvoorbeeld banken buiten de schatkist mogen worden aangehouden. Overtollige middelen mogen alleen in rekening-courant en via deposito's bij de schatkist worden aangehouden of onderling worden uitgeleend aan andere decentrale overheden. Het woord overtollig verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Op basis van de wet Fido behoudt een decentrale overheid natuurlijk wel de mogelijkheid om leningen te verstrekken en uitzettingen te verrichten uit hoofde van de publieke taak. De deelname aan schatkistbankieren verandert daar niets aan.

EMU-saldo en EMU-schuld

In 1999 zijn in de Europese Unie (EU) afspraken gemaakt over de saldi van overheidsbegrotingen en -rekeningen. Deze afspraken zijn vastgelegd in het stabiliteit- en groeipact van de EU. De doelstelling van dit pact is het op middellange termijn bereiken en handhaven van een begrotingspositie die vrijwel in evenwicht is of een overschot vertoont. In het verdrag van Maastricht is bepaald, dat in tijden van laagconjunctuur het begrotingstekort het plafond van 3% van het bruto binnenlandsproduct (BBP) niet mag overschrijden (het EMU-saldo).

Eind 2011 is een aangescherpt Stabiliteits- en Groeipact van kracht geworden. De kern hiervan is dat de staatsschuld van eurolanden maximaal 60% van het BBP mag zijn (EMU-schuld) en het begrotingstekort maximaal 3% van het BBP (EMU-saldo).

EMU-saldo

Bij de bepaling van het EMU-saldo per lidstaat worden ook de saldi van lokale overheden en van sociale fondsen meegenomen. Ook Wageningen draagt als lokale overheid dus bij aan de bepaling van het EMU-saldo. Jaarlijks stelt het Rijk een individuele referentiewaarde voor elke gemeente vast. Voor 2023 bedraagt de referentiewaarde voor Wageningen 4,568 miljoen euro.

EMU-schuld

Ten aanzien van de EMU-schuld gelden geen specifieke regels voor gemeenten. Wel draagt het schatkistbankieren eraan bij dat de staatsschuld van Nederland als geheel iets lager ligt.

Toelichting Berekening EMU saldo (onderstaande tabel)

Berekening EMU-Saldo = 1 - 2 + 3 + 4 + 5

Saldo = EMU-saldo - Referentiewaarde

EMU - saldo (x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023 (primair)	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	10.227	6.795	1.065	3.346	-959	-1.370

2. Mutatie (im)materiële vaste activa	-4.278	-4.210	-10.701	-1.222	-3.505	-805
3. Mutatie voorzieningen	433	19	358	-157	69	-122
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-110	-507	-575	0	0	0
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0	0
TOTAAL	14.828	10.517	11.550	4.411	2.614	-687

Renteschema

In onderstaand schema wordt conform de voorschriften inzicht gegeven in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente aan investeringen en de grondexploitatie wordt toegerekend.

Renteschema (x € 1.000)		Begroting 2024
A	De externe rentelasten over de lange en korte financiering	1.706
B	De externe rentebaten over de lange en korte financiering	-
C=A-B	Saldo rentelasten en rentebaten	1.706
D	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-
E	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-
F	De rentebaar van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-
G=C-D-E+F	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	1.706
H	Rente over eigen vermogen	-
I	Rente over voorzieningen	-
J=G+H+I	Totaal aan taakvelden (programma's inclusief overhead) toe te rekenen rente	1.706
K	De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	1.020
L=J-K	Renteresultaat op het taakveld treasury	686
M	Boekwaarde integraal gefinancierde vaste activa	113.542
N=J/M	Toegestaan % omslagrente	1,50%
O	Gehanteerde % omslagrente	1,00%
P=L/K	Afwijking mag niet groter zijn dan 25%	67%